

TRIBINA

Kako komunicirati s Europskom unijom

I sâm sam bio na nekim seminarima na kojima se moglo slušati o tome kako je kod 90 stupnjeva pravi kut, a da za samo 10 stupnjeva više vrije voda

Željko KWOKAL

Stručni suradnik na Institutu
»Ruđer Bošković«

Nedavno je jedna strana organizacija u Zagrebu održala seminar o Europskoj uniji, odnosno o mogućnostima koje pružaju fondovi EU-a, pravilima i financijskim smjernicama te uopće o projektima i programima Europske komisije. Bio je to jedan od onih seminara, tečajeva koji trebaju pomoći građanima i institucijama u Hrvatskoj u uspješnom komuniciranju s upravnim aparatom Europske unije. Uz pretpostavku da su takva učenja i instruiranja potrebna, a za one koji ih održavaju isplativa, normalno je da ih ima puno i svakakvih s obzirom na krajnji cilj, a naročito na kvalitetu. I sâm sam bio na nekim na kojima se moglo slušati o tome kako je kod 90 stupnjeva pravi kut, a da za samo 10 stupnjeva više vrije voda. Naravno, plaćaju se. Seminar o kojem govorim trebao je trajati jedan dan za cijenu od oko 4000 kuna. Unatoč tome što je na meniju bilo toliko materijala da su polaznici tog dana morali imati glave izvanzemaljca, želim vjerovati da je bio koristan i kvalitetan.

Ono pak što me je posebno zaintrigiralo jest dio iz ponude jednodnevnog učenja pod nazivom »tricks and tips«, koji pomažu u komuniciranju s administracijom EU-a. Taj naoko simpatičan i prijateljski, složeni termin sreo sam prije dosta godina na burzama. I dok je tamo i u tim poslovima imao smisla (na žalost, nije mi pomoglo), u ovom slučaju ga ne vidim. Ja sam, naime, mislio da upravni aparat, administracija, činovništvo, birokracija ili kako bi se sve moglo nazvati tu zanimljivu družinu iz EU-a, služi kao servis Fincu, Nijemcu, Grku ili institucijama u koje su oni povezali svoje interese. Mislio sam također da bržim, jednostavnijim i boljim obavljanjem posla opravdavaju svrhu postojanja, što bi, mislio sam dalje, posebice trebalo doći do izražaja u poslovima birokracije s Europljanima, koji nisu članovi EU-a, a nalaze se u raznim oblicima odnosa i poslova s Unijom. No, očito to i nije baš tako kada trebaju glomazne i skupo plaćene procedure, savjetovanja, instruiranja te također skupo plaćena učenja fora, štosova i trikova da bi se uopće pristupilo tom, kako netko reče, mandarinom skupu, s vrlo varljivim izgleddima na uspjeh. S druge pak strane priče, nije ni čudno da se prošle godine javljalo u prosjeku sto kandidata za svaki novootvoreni posao u Unijinoj administraciji.

Kandidati su iz svih zemalja članica koje su pak sretna da imaju što više »svojih« u carstvu europske birokracije pa im organiziraju seminare, tečajeve te učenja »tricks and tips« kako bi

se što prije i sigurnije uvalili tamo, kroz procedure koje mogu potrajati i koju godinu. Kandidati hrle u Bruxelles, jer osim podataka i informacija objavljenih na Internetu, ima puno »šalabahtera«, priručnika, skripta i ostalih knjižica za pripreme, a koje se mogu naći samo u centru. Naravno da takva atmosfera pisanih i nepisanih pravila stvara idealnu podlogu za razvoj izvanrednog poduzetništva (vele)trgovine sa svim i svačim što ima vezu s Unijom birokratskim aparatom uz skupo plaćeni škart koji se neizostavno javlja u ovakvim situacijama. Novac se ne šteti, jer kada se kandidat jednom zaposli, ulazi u društvo sigurnog posla, dobrih plaća milovanih porezima, krupnih i sitnih ustupaka i beneficija koje život čine ugodnim, sigurnim i udobnim. Administrativni aparat Unije ima 32.000 ljudi. Puno? I nije ako, recimo, grad Marseilles ima približno tome. No kvantum nikad nije bio sporan kod tako velike aglomeracije kao što je EU.

Intrigantna je kvaliteta rezultata upravnog aparata i, naročito, izvor moći. Moć koja crpi snagu iz same sebe. Tako će oceane propisa i naročito odluka koje svakodnevno zapljuskuju EU donositi oni koji nisu prošli demokratsku procedure izbora i bez odgovornosti prema »van«. Sve to skupa stvara ozračje mita o vlastitoj važnosti koja onda producira pretjerano administrir

ranje, kompleksne i dugotrajne procedure, riječju, po povijesno utvrđenoj matrici procedura i forma prevladavaju nad sadržajem, a deklarativnost nad djelovanjem i rezultatima.

Bilo bi neozbiljno i zlonamjerno tvrditi da mnogi u Bruxellesu ne vide te probleme. Vide itekako, pa se onda obećava više demokracije, više dijaloga i otvorenosti, više kvalitete s obzirom na kvantitetu. Tako je povjerenik za znanost svojedobno izjavio da će se u radu, između ostalog, voditi pojednostavljenjem i pojednostavljenjem. Na kraju krajeva zbog toga je i formirana Stoiberova ekspertna skupina. No građanima Unije, pa i onim koji će to biti, ostaje da s veseljem i nestrpljenjem očekuju te svečane dane. Jer nije dobro kada se upravni aparat EU-a boji referenduma u pojedinim članicama. Nije dobro, na primjer, kada se čeka rasprava o funkcijama i generalijama budućeg predsjednika EU-a ili aparata vanjskih poslova dok se ne završi referendum u Irskoj o prihvatanju Lisabonskog ugovora. Zašto? E da ne bi jedan europski narod na referendumu glasovao »protiv ovog, jer je opravdano ojađen onim«.

Takva vrsta politikantstva administracije ili kukavičluka, kako to zovu neki, inače svojstvena birokracijama svih vrsta, šteti Uniji i deklariranoj politici približavanja građanima zemalja članica. Građani Francuske i Nizozemske

nisu rekli »ne« neslavno propalom europskom ustavu jer su bili protiv ideje i stvarnosti Unije. Rekli su »ne« nadržavaju zamišljenoj na taj način. Bez potrebe da se uspoređuju i izjednačuju EU i SAD - što se i ne može - treba ipak naglasiti da američki ustav ima samo 17 stranica i da ga može čitati svaki imalo pismen građanin. Ne samo da ga može čitati, nego ga smatra svojim i nerijetko ga drži s Biblijom uz krevet.

Propali akt EU-a imao je nešto manje od 500 stranica (trideset puta više na istom jeziku), a može ga čitati samo visoko obrazovani građanin uz pomoć najmanje dva pravna stručnjaka. Bit će zanimljivo pratiti razvoj događaja s nasljednikom, Lisabonskim ugovorom, a pogotovo njegovim oživotvorenjem, jer neki malo pesimističniji analitičari tvrde da to »nije šija, nego vrat«.

Politički lideri (demokratski izabrani) zemlja sastavnica EU-a moraju držati pod kontrolom upravni aparat unije jer on, kao i svi slični u povijesti, po definiciji inklinira moć i osamostaljenje, što je loše i za ideju i za stvarnost ujedinjenja i funkcioniranja. Ono jest da na monumentalnim plošnim reljefima Sumera i Akada pisari izgledaju mudrije i moćnije od vladara, ali tri do četiri tisuće godina je, nadam se, bilo dovoljno da se vlada svim »tricks and tips« postavljanja stvari na svoje mjesto.

Pisma čitatelja

Zapušten grad

Oronule urušene zgrade, grafitima išarana i oronula pročelja, neodržavani krovovi i haustori, pseći izmet na pločnicima, dječjim igralištima, parkovima... To su slike Zagreba koje je čak registrirala i američka delegacija pri posjetu predsjednika Busha. Činjenica je da je Zagreb najzapušteniji srednjoeuropski grad.

To je grad u kojem postsocijalistički podivljali kapital i investitori kreiraju prostorne i urbanističke planove, a Poglavarstvo ih servisira u profitnim apetitima.

Zagreb je grad koji se guši i zbija, umjesto da se konceptualno širi, grad kojeg od urbanističkog mazohizma nastoji spasiti glavni stari urbanist, koji je odgovoran što se prostor grada desetljećima zagađuje i uništava. Podsljemensko područje građeno je stihijski, bez ikakvih poveznica s gradom, jednostavno je 'pojedeno'. Sad se više nema gdje ucrtat i nikakva strateška prometna poveznica.

Sve ono što vrijedi u Zagrebu uglavnom je planirano i sagrađeno u Austrougarskoj Monarhiji.

Nemarni sinovi balkanski samo devastiraju prostor grada, daju dozvole za gradnju na nezamislivim lokacijama, ponekad se povuku pod pritiskom javnosti, pa opet nastave, omogućuju razne interpolacije, potiču frustrirajuća pozbijanja grada, naselja bez širine, parkirališta, parkova, svjetlosti, zraka...

Primjerice, Poglavarstvo najavljuje gradnju garaže na igralištu u Klaićevim ulici, planirajući da se na mjestu teniskog kluba s tradicijom »Građanski« sagrađi poslovni kompleks. Pa, zar su austrougarski prostorni planeri bili takvi diletanti da nisu prepoznali i ucrtili tu skrivenu mogućnost? Tako će se dovršiti devastacija jedinstvenog igrališta koje je po konceptu pripadalo samom europskom vrhu planiranja prostora. Ali, »odgovorni« su se sjetili kako nagristi prostor igrališta kako bi pozicionirali nekog svog investitora i ugurali ga na najbolju lokaciju u gradu.

Ulažu se silni milijuni u megalomanske betonske projekte koji bi trebali biti oaze i spasitelji kulture: 100 milijuna za Histrionsko kazalište, 400 milijuna kuna zasad ubačeno u buduću betonski mastodont – Muzej suvremene umjetnosti u Novom Zagrebu, 250 milijuna kuna ubačeno u buduću Povijesni muzej – bivšu Tvornicu duhana Zagreb.

Dobar biznis za građevinske tvrtke i Tvornicu duhana Rovinj. S tim se novcem mogla upristojiti urbana jezgra Zagreba, ono što nam je sagrađila Austrougarska, a što sami nismo u stanju ni održavati.

A oko tih kulturoloških muzejskih fikcija, odnosno oaza (sačuvaj me Bože hrvatske kulture...) ostat će onaj oronuli, grafitima išarani centar Zagreba, s desecima puta prekopanim ulicama, psećim izmetom... Ostat će slika najzapuštenijeg srednjoeuropskog grada.

Dr. Ivo Radić, Zagreb

Dado Kovačević

